

**The Abraham Arbesfeld Kollel Yom Rishon
Bernard Revel Graduate School of Jewish Studies**

*Rabman, Kabbalah, and the
Structure of Sefer Shemot*

לזכר נשמת ירחמיאל שמעון בן יעקב שמאי

Rabbi Dr. Mordechai Cohen
January 3, 2016 • כ"ב טבת תשע"ו

1. **רמב"ן, הקדמה לשמות.** השלים הכתוב ספר בראשית שהוא ספר היצירה בחדוש העולם ויצירת כל נוצר ובמקרי האבות שהם כענין יצירה לזרעם... ואחרי שהשלים היצירה... נתיחד ספר ואלה שמות בענין הגלות הראשון... ובגאולה ממנו. ולכן חזר והתחיל בשמות יורדי מצרים ומספרם אף על פי שכבר נכתב זה (השוה רש"י שמות א א), בעבור כי ירידתם שם הוא ראשית הגלות כי מאז הוחל. והנה הגלות איננו נשלם עד יום שובם אל מקומם ואל מעלת אבותם ישובו. וכשיצאו ממצרים אף על פי שיצאו מבית עבדים עדיין יחשבו גולים כי היו בארץ לא להם נבוכים במדבר וכשבאו אל הר סיני ועשו המשכן ושב הקב"ה והשרה שכינתו ביניהם אז שבו אל מעלות אבותם שהיה סוד אלוה עלי אהליהם... ואז נחשבו גאולים. ולכן נשלם הספר הזה בהשלימו ענין המשכן ובהיות כבוד ה' מלא אותו תמיד:
2. **רמב"ן, הקדמה לפרשת תרומה:** וסוד המשכן הוא, שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר. וכמו שנאמר... (שמ' כד טז) 'וישכן כבוד ה' על הר סיני'... כן כתוב במשכן 'וכבוד ה' מלא את המשכן' (שמ' מ לד).
3. **רמב"ם ספר המצוות, מצות עשה כ:** צונו לבנות בית עבודה. בו יהיה ההקרבה והבערת האש תמיד ואליו יהיה ההליכה והעליה לרגל... והוא אמרו... 'ועשו לי מקדש' (שמ' כה ח).
4. **רמב"ם, מורה נבוכים** (חלק א פרק יט): **מלא, זה השם משתתף, יעשוהו בעלי הלשון בגשם שיבא בגשם וימלאהו, ותמלא כדה... וזה הרבה... ויעשה בענין השלמות בחשיבות והתכלית בה, ומלא ברכת ה', מלא אותם חכמת לב... ומזה הענין מלא כל הארץ כבודו... וכן אמרו וכבוד ה' מלא את המשכן. וכל לשון מליאה שתמצא מיוחסת לשם היא מזה הענין, לא שיש לו גוף ימלא מקום. אלא אם תרצה שתשים כבוד ה' האור הנברא... והוא אשר מלא את המשכן:**
5. **רד"ק, מלכים א ח כז:** האמנם ישב א-להים על הארץ - מה שבניתי הבית לך אינו אלא על דרך משל שיהיה רצונך וכבודך נמצא בבית הזה לשמוע אל התפלה אשר יתפללו במקום הזה:
6. **רמב"ן בראשית מו א:** חס ושלום שיהיה הדבר הנקרא שכינה או כבוד נברא חוץ מהשם הנכבד יתברך כאשר חשב הרב כאן, ובפרקים רבים מספרו.
7. **ספר החינוך, מצוה צה:** בנין בית לשם יתברך... הכל להכין הלבבות לעבודתו יתעלה, לא מהיותו צריך לשבת בין אנשים ולבוא בצל קורותם... כי השמים ושמי השמים לא יכללוהו... אף כי הבית אשר בנו בני האדם צריך כבודו חלילה... והשם חפץ בטובתן של בריות... ועל כן ציונו לקבוע מקום שיהיה טהור ונקי בתכלית הנקיות, לטהר שם מחשבות בני איש ולתקן לבבם אליו בו... ומתוך הכשר המעשה וטהרת המחשבה שיהיה לנו שם יעלה שכלינו אל הדבקות עם השכל העליוני, ועל דרך הפשט על הצד הזה נפרש שריית השכינה במקום ההוא.
8. **רמב"ן שמות כט מו:** אני ה' א-להיהם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לשכני בתוכם - ...רבי אברהם אמר כי לא הוצאתי אותם מארץ מצרים רק [=אלא] בעבור כי אשכון בתוכם... ואם כן יש בענין סוד גדול, כי כפי פשט הדבר השכינה בישראל צורך הדיוט ולא צורך גבוה.
9. **רמב"ן, הקדמה לתורה.** ואני הנני מביא בברית נאמנה... לכל מסתכל בס' הזה לכל יסבור סברה ואל יחשוב מחשבות בדבר מכל הרמזים אשר אני כותב בסתרי התורה כי אני מודיעו נאמנה שלא יושגו דבר ולא יודעו כלל בשום שכל ובינה זולתי מפי מקובל חכם לאוזן מקובל מבין והסברא בהן אולת מחשב' מועלת רבת הנזקין מונעת התועלת.